

«КОТИГОРОШКО»

ТА ІНШІ УКРАЇНСЬКІ
НАРОДНІ КАЗКИ

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

УДК 82-34
ББК 84.4
К-73

Серію «Богданова шкільна наука» засновано 2013 року

Ілюстрації *Ігоря Козія*
Післямова *Ірини Дем'янової*

«Котигорошко» та інші українські народні казки. —
К-73 Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2015. —
176 с. (Серія «Богданова шкільна наука»)

ISBN 978-966-10-3625-2 (серія)
ISBN 978-966-10-3640-5

У народних казках передається з покоління в покоління мудрість народу, його життєвий досвід, мрії та почуття; усе, що є вартим уваги нащадків.

До збірника увійшли кращі зразки українських героїко-фантастичних казок. В них дивовижне і фантастичне виступає в органічній єдності з повсякденним і звичайним.

Для широкого кола читачів.

УДК 82-34
ББК 84.4

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-3625-2 (серія)
ISBN 978-966-10-3640-5

© Навчальна книга — Богдан, 2015

ЛЕТЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ

Були собі дід та баба, і мали вони трьох синів: двоє розумних, а третій — дурень. На печі сидить, просо пересипає.

Аж тут надійшла чутка, що цар скликає всіх на обід і віддасть свою дочку за того, хто збудує йому летючий корабель. Розумні брати й радяться: може, варто і їм сходити.

От пішли вони в ліс. Зрубали дерево та почали думати, як той корабель будувати. Підходить до них дід древній, борода біла — аж по коліна.

— Здорові були, синочки! Дайте вогнику люльку запалити!

— Ніколи нам з тобою, діду, панькатися!

Поморочилися брати — нічого у них не вийшло. То вирішили на конях поїхати та хоч пообідати в царя.

А дурень, що сидів на печі, і собі проситься до царя поїхати. Старі спершу посміялися з нього, а тоді відпустили. Баба дала йому торбу з черствим хлібом, пляшкою води — та й випровадила з дому.

От іде він, іде та зустрічає діда з білою бородою аж по коліна.

— Здорові будьте, діду! Куди йдете?

— Здоров будь, сину! Я по світу ходжу, людей з біди виручаю. А ти куди йдеш?

— До царя на обід.

— А хіба ти вмієш зробити летючий корабель?

— Не вмію, але хто його знає: загубити — не загублю, а може, десь там моє щастя закотилося!

От сіли відпочити, дід і просить вийняти, що там у парубка в торбі.

— Е, дідусю, в мене там тільки хліб черствий та вода.

Став він з торби виймати — а там такі білі паляниці, яких він зроду не їв. Дивується дурень, а дід лише посміхається.

Як пообідали, дід і каже парубкові, аби йшов у ліс та знайшов найбільший дуб, в якого гілки хрест-навхрест ростуть. А тоді хай ударить сокирою і сам падає ниць та лежить, поки його хтось не погукає.

— А як збудується корабель, — каже дід, — ти сідай на нього і лети, куди треба, та по дорозі бери кожного, хто до тебе попроситься.

Подякував хлопець дідові і пішов у ліс. Знайшов дуба, цюкнув по ньому сокирою — та й упав ниць і заснув. Коли це хтось його гукає:

— Уставай, уже твоє щастя поспіло!

Прокинувся — аж стоїть корабель: сам золотий, щогли срібні, а вітрила шовкові. Сів на нього й полетів — нижче неба, вище землі!

Коли це бачить: припав чоловік на шляху вухом до землі та слухає.

— Здорові були, дядьку! Що наслухаєте?

— Здоров, небоже! Слухаю, чи вже позбирались люди до царя на обід.

— Сідайте зі мною, я вас підвезу!

— Тепер, — каже цар, — моя найменша донька буде кидати золоте яблучко. Хто його упіймає — той стане моїм третім зятем.

От кинула царівна яблучко, а збоку стояв німий наймит Бая. Він і упіймав яблучко та й гукає: «Бая! Бая!»

Настав день весілля. Зїхалися всі женихи й гості. Старша і середуца донька радіють, а молодша так плаче, бо хоч гарний хлопець Бая — а все ж він німий слуга. Посідали за столом, шукають Баю, аби сів біля молодої.

А Бая пішов до коника, одягнув найкращий одяг, взяв золоту шаблю і золотий шолом одягнув

на голову. А коник перемінився на сивого коня із золотою гривною. Приїжджає у двір царя, а цар вийшов на подвір'я.

— Покличте своїх дочок, — каже хлопець.

Вийшли старша і середуца, а молодша не вийшла, бо плакала. Він їх питає:

— Чи такий, як я, визволив ваших дочок?

Усі кажуть, що такий. А кінь його по дворі гарцює, копитом землю рве.

— А де ж ваша найменша дочка? — питає хлопець.

— Лежить хвора і плаче.

— А чого плаче?

— Їй припав за жениха наш німий наймит Бая.

— Покличте її, — каже хлопець.

Вивів цар найменшу доньку. А хлопець каже:

— Не плач, моя дорога наречена. Я — той німий Бая, що у вас служив і вас усіх від зміїв визволив!

Дівчина зраділа, обняла його. Того ж дня обвінчалися і зажили всі щасливо.

ПРО СИНА ВДОВИЦІ

В далеких краях жила собі бідна вдовиця. Тяжку працю вона радісно переносила, бо тішив її син Павло, якого у світі не знайти.

ДИВОСВІТ ЧАРІВНОЇ КАЗКИ

Кожна казка має щасливий кінець. Але в жодній так не очікуєш його, як читаючи фантастичну чи героїко-фантастичну, де герой неодмінно сильний, мужній, справедливий, добрий... І народження його дивовижне (від з'їденої горошини, риби, перчинки тощо), і подвиги величні, й пригоди карколомні... А все це відбувається в чарівному світі, в тридев'ятому царстві, де нуртують джерела з живою чи мертвою водою, ростуть молодильні яблука, літають жаропері птахи, скачуть золотогвиві коні, чатують на жертв дванадцятиголові змії, в лісових нетрях живуть чаклуни й чаклунки, в неприступних скелях — Костій Невмирущий... І хоч наш герой наділений неабиякою фізичною силою, чарівною зброєю та розумом, але й вороги його дужі, хитрі та підступні...

Мало що вдалося б йому зробити, якби не вірні друзі, здебільшого теж богатирі, але кожен із них має особливе вміння, що засвідчують їхні імена: Вернидуб, Вернигора, Ломикамінь, Скороход, Сучимотузок та подібні.

Побратими виручають його в різних життєвих ситуаціях, а чудодійні предмети: чоботи-скороходи, шапка-невидимка, скатерть-самобранка, меч-кладенець, килим-самольот, кий-самобий, чарівний перстень переносять на край землі, годують-напувають, допомагають здолати ворогів.

Бо чесна, доброзичлива людина завжди отримає перемогу, якщо в будь-яких умовах збереже і честь, і добре серце.

Пам'ятаю враження від прочитання в дитинстві казки «Котигорошко».

Захоплювала мене його надзвичайна фізична сила — дванадцять діб падала з неба булава, підкинута ним угору, а він підставив мізинця, то вона й розлетілася на друзки.

Викликала гордість його відвага — хоч як умовляла мати зостатися вдома, пішов таки братів і сестру зі змієвого полону визволяти!

А як щиро співчувала йому, тяжко скривдженому, — зрадили Котигорошка і брати, й побритими...

Але, звісно ж, він вижив, подолавши неймовірні перешкоди, вибрався із позасвіття, покарав зловмисників і отримав у долі нагороду — одружився з королівною!

Чарівні казки мають не просто надзвичайно цікаві сюжети, де найширше розкрито світогляд українського народу, його образи, звичаї, вірування тощо. Такі казки розвивають творчу уяву дитини, будять у ній почуття любові, вірності, жертовності не лише ради родини, а й задля спасіння Вітчизни, знедоленого чи покривдженого люду.

Герої та героїні чарівних казок і пригоди, що з ними траплялися, приваблювали знаменитих письменників, надихали їх на створення власних творів.

Казка широко побутувала в давнину, не втрачає свого значення і виховної, пізнавальної ролі й сьогодні.

Не збіднюймо наших дітей, хай залюбки читають чи слухають казки! Може, й згодяться заковані у них правічні мудрість і наука.

Ірина Дем'янова

ЗМІСТ

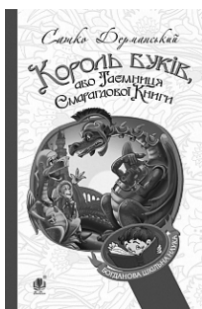
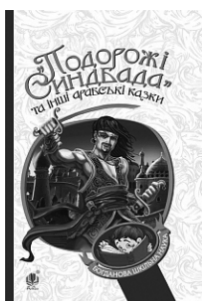
Летючий корабель	3
Котигорошко.....	10
Іван — мужичий син	24
Про Костія Безсмертного, Івана-царевича та Булата-молодця	43
Про вірного товариша	49
П'ять братів	58
Як Іван оженився з дочкою царя Поганина ..	61
Чарівний кінь	67
Зміїв перстень, котик і собачка	76
Про панського сина і його вірного товариша	81
Бая.....	86
Про сина вдовиці.....	91
Сватання Повітрулі	99
Про гоніння мачухи	106
Круглячок.....	109
Про королевича та залізного вовка	112
Видимо й Невидимо	116
Три брати.....	119
Братик у Баби Яги	123
Про королеву Катерину	130
Юрза-Мурза і стрілець-молодець	139

Щастя одного бідняка.....	144
Про бідного парубка й царівну.....	151
Кобиляча голова.....	163
Праведне місто і чарівна корова	166

ВИДАВНИЦТВО «БОГДАН»
ПРОПОНУЄ СЕРІЮ

КУДИ УВІЙШЛИ ВСІ ПРОГРАМОВІ ТВОРИ
СВІТОВОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Навчальне видання

**«КОТИГОРОШКО»
ТА ІНШІ УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ**

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Надія Бульчак*
Художник *Ігор Козій*
Обкладинка *Олега Кіналя*
Комп'ютерна верстка *Галини Кузів*

Підписано до друку 10.11.2014. Формат 84x108/32.
Папір друкарський. Гарнітура Georgia.
Умовн. друк. арк. 9,24. Умовн. фарбо-відб. 9,24.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3640-5

